

Izhaja

vsak četrtek (po potrebi tudi večkrat) z datumom prihodnjega dneva.

Dopisi naj se frankirajo in pošiljajo uredništvu lista »Mir«, Velikovec, Koroško.

Rokopisi naj se samo po eni strani lista napišejo, druga stran naj bo prazna.

Rokopisi se ne vračajo.

Dopisom je treba za odgovor priložiti poštno znamko.

Nefrankirani dopisi se ne sprejmejo.

MIR

Glasiilo koroških Slovencev.

Velja

za celo leto K 20—
» pol leta » 11—
» četrt » » 6—
» 1 mesec » 2—

za inozemstvo primeroma več.
Naročnina se plačuje vnaprej.

Za oglasila se plačuje po 50 v. med besedilom po 1 K za 1 cm² vsakokrat, minimum 24 cm². — Za poslano se plačuje po 80 v. za parte, zahvale in izjave po 1 K za 1 cm². — Za male oglase se plačuje po 30 v. za besedo; debelo tiskano 60 v. vsakokrat; minimum 5 K.

Za izvestilo pri upravništvu 3 K posebej. Vprašanjem je za odgovor priložiti znamko.

Denar naj se pošilja na naslov: Upravištvu lista »Mir«, Prevalje, Koroško.

Leto XXXIX.

Prevalje, 31. avgusta 1920.

Št. 47

Mir in red.

Plebiscitni komisiji, ki ima sedaj za časa plebiscita nekako vrhovno nadzorovalno oblast nad plebiscitnem ozemlju, leži najbolj pri srcu mir in red. Ako ni reda in miru, ne more vršiti, še manj pa skončati prevzete naloge. Tako je bilo na Tešinskem, kjer se ni moglo izvesti glasovanje samo radi tega ne, ker ni bilo miru in reda. Zato je pa popolnoma umljivo, da poudarjajo gospodje pri komisiji tako pogosto ravno ti dve besedici.

Mi smo uverjeni, da imajo gospodje resno voljo res storiti vse, da se ohranita mir in red ter se izogniti vsemu, kar bi bilo vzrok nemirov. Ako pa vkljub temu ne zadenejo vedno pravo, so vzrok posebne razmere, ki vladajo v plebiscitnem ozemlju in katerih gospodje pri komisiji ne poznajo ter jih natanko tudi nikdar poznali ne bodo. Zakaj med pravim Nemcem in nemčurjem je tako velika razlika, kakor med nočjo in dnevom. In v celem plebiscitnem ozemlju je jako malo pravih Nemcev v primeri z nemčurji, katere imajo gospodje za prave Nemce. Nemčurja — posebno pa še koroškega — pa človek ne spozna v par letih, kako bi ga torej spoznal v par mesecih!

Pri nas, v coni A, sta vladala do sedaj res mir in red. Ni bilo ne ropov, ne požigov, niti ne manjših nemirov. Ljudstvo je opravljalo mirno svoj posel ter je bilo popolnoma varno imetja in življenja. S tem so bili vsi zadovoljni, seveda razun tistih elementov, ki se počutijo v nemirih in ropih tako dobro kakor riba v vodi. Naša oblast je pa takim ptičkom pristrigla peruti in bilo je vse v redu.

Noben poštenjak se ne boji žandarjev in policajev ter sodišč. Tatovom, roparjem, požigalcem

in drugim takim falotom pa še nikdar niso bili žandarji, policaji in sodniki posebno pri srcu. Še vedno so jim bili na potu, da niso mogli izvrševati svojega posla tako neovirano, kakor bi ga radi. Tako je bilo in bode vedno in povsod. Razbojniki in roparji bi imeli »ta mala nebesa«, ko bi ne bilo roke pravice, da bi jih zgrabila za vrat in vtaknila v luknjo. Kaj bi pa trpelo ljudstvo, to je seveda drugo vprašanje.

Čudno! Nam v coni A niti na misel ne pride, da bi zahtevali odstranitev policajev v Celovcu ter žandarjev v coni B. Celovčani pa v enomer trobijo, da bi se odstranilo naše orožništvo in naše vojaštvo. Zakaj, čemu to? — Zaraditega, ker smo mi poštenjaki in se ne bojimo ne celovških policajev ne nemških žandarjev. Nam je pač vseeno, ali jih imajo 10, 100 ali pa na tisoče, ker imamo čisto vest in prav nič slabih namenov.

Drugače je seveda na nemški strani. Tam kar mrgoli takih elementov, ki imajo kosmato vest in posebne namene, da bi lepo živeli brez dela na stroške drugih. Poleg vsega pa še taki ljudje mislijo, če oropajo kakega Slovence, da storijo še zaslužno delo za Nemce. Pri Nemcih že nimajo skoro ničesar več ropati, zato so se spravili celo že na sodnijo. 11. avgusta so izropali v Celovcu deželno sodišče in odnesli toliko, da še gospodje pri sodniji — ki imajo gotovo vse v najlepšem redu — še vedeli niso, koliko. Vzemite nemške časopise v roke — seveda ne celovške, ki o tem molčijo — pa boste videli, koliko tatvin, ropov in umorov se zgodi tam vsak dan. Kar se godi v naši državi v tem oziru, je prava malenkost v primeri z Nemško Avstrijo. Zato ti ljudje toliko kričijo o naših orožnikih, ki vestno vrše svojo težko službo, čeprav sam Krašni priznava,

da se ne more pritoževati čez »behandlungo«, ko so ga prijeli in gnali v Ljubljano.

Ker mi bolj dobro poznamo vso to sodrgo kakor pa plebiscitna komisija v Celovcu, zato smo pa bili proti odpravi demarkacijske črte, ker smo vedeli, kaj se bode godilo. In res so sedaj tudi pri nas na dnevnem redu tatvine, ropi in požigi. Preje pa vsega tega ni bilo, gospodje pri plebiscitni komisiji. — Prav tako ni bilo pri nas niti najmanjših nemirov. Sedaj pa je komisija dovolila zastave in znake do 10. septembra. Bomo videli, kakšen sad bode obrodilo. Če pa mislijo, da bodo nas izzivali s prusovskimi barvami, se jako motijo. Kakšen je v resnici položaj v coni A, se lahko prepriča plebiscitna komisija. Kar pogleda naj ljudsko štetje iz l. 1910., ki so ga izvršili Nemci sami. Takrat so našli v sedanji coni A okroglo 52.000 Slovencev in samo 20.000 Nemcev, pravzaprav nemčurjev. Te številke dovolj jasno povedo, kdo bo zmagal, če je le še košček pravice na svetu. Te številke pa tudi lahko odpro oči vsem tistim zasleplencem, ki še do sedaj niso izpregledali in mislijo, da se bo zgodil čudež. Mi pa lahko čakamo izida glasovanja, ker vemo, koliko nas je in kako majhni so nasprotniki, pa če še toliko kričijo. —ski.

Laž, sleparija, nasilstvo.

Nekdaj brušeno — zdaj skrhano!

Troje vrst orožja so se Nemci in njihov žalostni privesek — nemškutarji — v boju proti Slovincem od nekdanj posluževali. To njihovo orožje je: laž, sleparija, nasilstvo. Z lažmi so nepoučene Slovence farbali, da ne bi spregledali volka v

Podlistek.

Ksaver Meško:

[3]

Izza črnih časov v rajni Avstriji.

Tako niso našli tudi v cerkvi ničesar. Le v ritualu ali obredni knjigi v sakristiji so zaplenili nekaj lističev, hudo nevarnih blagru in življenju Avstrije. Latinske molitvice za sprevidenje bolnikov, za pogrebe, vpeljavanje mater in slične sem imel na slovenski jezik prevedene na njih. Če so se v Beljaku naučili molitvic na pamet, blagor jim.

V župnišču je g. ritmojster dal nalog: »Vse pisano spravite!« Tako so zbrali v šestih urah osem mogočnih zavojev, vse rokopiše, vso ogromno korespondenco, pridige in slično robo. V Wolfovem sv. pismu sem si napisal nekdanj na zadnji prazni strani nekaj stavkov iz sv. pisma. Ker so našli v njem »pisano«, so še to precej obilno knjigo hoteli vzeti s seboj. Pa jo je eden detektivov, ki je znal slovensko, a posebne duhovitosti njegov obraz resnično ni kazal, po dolgem študiranju in premišljevanju vendar pogruntal: »Das ist ja nur für die Mess — saj je to le za mašo.« Tako je bil nedolžni Wolf rešen, meni na korist, ker nazaj bi ga itak ne bil dobil, kakor nisem dobil nazaj obširnega repertorija, zapisnika za pridige in druge govore.

Orožniki so bili ljudje, postopali so v vsem pošteno in obzirno. Detektivi bestije. Dasi jim je gosp. ritmojster — naravnost prepovedati jim menda ni smel — opetovano zabičeval: »Nur Geschriebenes — samo pisano!« so pobrali vsak listič, ki so ga orožniki vrgli v stran, zlasti vse izrezke iz časnikov. Kakor sem pozneje izvedel, bi mi ravno ti skoro zavili vrat. Seveda Avstriji preveč prijazni niso bili. Takih nisem izrezaval in spravljaj.

Knjige, ki so celo orožniki občudovale govorili o njih: »Da liegt Geld drin — v teh leži denarja!« so metali detektivi s stolja in iz omar,

kakor bi bile malovredna slama. Slednjo sliko — vse stene so jih bile polne — so odmeknili in jo zadi vso pretipali, ni-li kaj skrito za njo. Tudi postelje so mi vse pretaknili in preobrnil, le ene ne, ravno v tisti pa je bil skrit Podlimbarskega »Gospodin Franjo« s pripombami na robu. Da te niso bile posebno laskave za Avstrijo, je naravno.

Med tem časom je g. ritmojster mene zasliševal. G. nadporočnik, menda nekak moj zagovornik, je sedel molče ob strani; le pri enem vprašanju je posegel vmes, meni v prilog: glede zbirke za Srbe, oz. »Balkanski rdeči križ«, da je bilo to vendar že leta 1912., torej pred vojsko s Srbijo. Na vsaki strani mene je sedel orožnik z nasajenim bajonetom. Tako so me stražili, da sem se bogme še sam sebi zdel nevaren človek. Eden orožnikov je pisal protokol.

Zločinov je bila lepa vrsta, cele litanije. V resnici je tičalo v njih in za njimi mnogo mnogo otročjosti in neverjetne lahkovernosti.

Da ne bi tajil, me je g. ritmojster opozoril takoj v uvodu: »Nikar nič ne tajite, mi vemo za vsak vaš korak.« — »Prav ničesar ne nameravam tajiti, ker nisem hodil po nikakih krivih potih.« — »Bodemo videli,« je dvomil g. ritmojster. Jaz pa sem si mislil: »O ti z desetoro slepoto udarjena Avstrija! Zaradi mene plačuješ detektive, ko bi na vseh koncih in krajih potrebovala denar, pa ga nimaš.«

3.

Nekako tako-le se je vršila tista strašna inkvizicija:

»Velečastni zelo mnogo občujete z oficirji?«

»Nasprotno, zelo malo.«

»Pa jih vidijo, da pogostoma zahajajo k vam.«

»Vidijo pač le vojne kurate. Toda kaj vedo ti protestanti in drugi ljubeznivi sosedi, ki so me denuncirali, kdo je vojni kurat, kdo oficir. Vidi vojaško uniformo in kapo, pa je prepričan: Oficir!« Resnično nisem bil za uniformo nikoli

navdušen in, če mi Bog ohrani pamet, nikoli ne bom; pač pa imam posamezne poštene meže, ki uniformo nosijo ali so jo nosili, rad in jih spoštujem. Vendar sem si mislil s skritim srdom: »A če bi tudi občeval, so li oficirji sami lopovi in izdajalci? Sicer pa kaj ve podrejen oficir o vojaških načrtih? Nič ali bore malo.« —

»15. januarija« — 11. marca so me šele zasliševali o tem, prosim — »ste prinesli iz hiše mežnarja Grafenauerja na Peravi v Beljaku precej velik zavitek. Ko ste stopili na ulico, ste se previdno in boječe na vse strani ogledali. Kaj je bilo v zavitku?«

»Danes bi to težko povedal, ker je od 15. januarija oteklo že precej vode v Dravi in precej dni v večnost. Ker pa vem, da že čez en mesec nisem od nikoder ničesar dobil razen knjig, so mogle in morale biti v zavitku le knjige. Ker je pošta ob železniški postaji povsem na drugi strani mesta, mi večje pošiljatve vedno prinese do predmestja Perave cerkvenikov fant. Pri cerkveniku jih vzamem, kadar grem iz mesta in si jih ponemem sam sem domov. — Da sem se boječe oziral? To so mogle videti le oči, ki vidijo vse drugače nego oči navadnih zemljanov. Ker pa so bile nekatere pošiljatve v zadnjih časih precej velike in težke, mi je bilo mogoče malo pusto, jih osebno nositi. Sicer pa — ako je koga ta zavitek tako zanimal, zakaj me ni takoj tam prijel in mi tako nevarnega zavoja ni odvezel? Najpriprosteje bi bilo.«

»O tem zdaj ne govorimo.«

»Dobro, gospod ritmojster, pa ne govorimo.« —

»Zdaj važno vprašanje: Srbom ste pošiljali denar?«

»Bože mili, sam ga nimam, pa ga naj pošiljam Srbom!«

»Nikarte se šaliti! Pošiljali ga ste.«

»Kje pa sem ga dobil, prosim?«

»V cerkvi ste ga nabirali.«

»A tako? Zdaj umevam. To je bilo daro-«

ovčji obleki; avstrijsko javnost in zunanji svet so sleparili, prikrivali dejansko stanje; z nasilstvom so pa strahovali narod, da je ostal ponižen in iz strahu lizal nemškemu valpetu nogo, kadar bi mu moral vrniti klofuto za klofuto. Odkar so bili Nemci v svetovni volski tepeni, so navidezno postali nasproti antanti ponižni kakor ovčice, toda svoje narave niso spremenili. V svoji duši so ostali, kakršni so bili prej in nasproti Slovincem se tudi na zunaj niso prav nič spremenili.

Kakor tatovi po noči se plazijo v pasu A ob belem dnevu nemški agitatorji s slabo vestjo, pa tem večjo predrznostjo in širijo vznemirljive vesti. Tako se povsod hvalijo, da je antantna plebiscitna komisija na nemški strani in da bodo zato Nemci zmagali, čeprav je iz najožjih nemških vodilnih krogov dobro znano, da računajo Nemci v pasu A v najboljšem slučaju na 35 odstotkov glasov. Da marsikdo nasede nemškemu agitatorjem, so krivi nekateri člani podkomisij; ako antantna komisija noče na sebi pustiti madeža, da je pristranska, da dela za Nemce, bo vedela, kaj ima storiti in kako se ubraniti tega očitka.

Celovski Nemci stradajo in nimajo ne mesa, ne sladkorja, ne petroleja, ne moke. Celovski lačnbergarji hodijo po noči na najbližnjih mestih čez demarkacijske črte in si privajajo tuje blago na polju. V kavarnah dobiš namesto sladkorja (cukra) saharin in če zahtevaš sladkor, dobiš odgovor: Nimamo! Za agitacijo v pasu A pa imajo pripravljene sladkor in druge stvari, po katerih prebivalci v pasu B željno, pa zaman stegujejo roke. Tako bi radi lovili gimpelne.

Ravnatoko sleparijo pri antantnih zastopnikih. Nemškutarji imajo posebne instrukcije, kako se naj pritožujejo čez našo upravo, da bodo njihove pritožbe verjetnejše. Pri tem se dogode tudi prav smešni slučaji. Tako se je nemškutar iz boroveljskega okraja hvalil, da je Slovence pošteno zamazal pri tamošnji podkomisiji. Dejal je, da se je pritožil, da čez Karavanke prihajajo kranjske čebele in jemljejo nemškutarjskim čebelam pašo. Nobene pritožbe ni imel, zato si je tako „brihtno“ izmislil. Vsak akt naše uprave za red in mir in vsak njen ukrep, s katerim je hotela zlomiti nemško nasilstvo celo v pasu A, proglašajo za — terror, za nasilstvo. Če je nemčur ropal, kradel, preganjal naše ljudi, hujskal zoper našo oblast in bil zato po zakonu kaznovan, kakor je zaslužil, se zdaj hinavsko pritožuje, da je živel eno celo leto pod neznošnim jugoslovanskim nasiljem. Čudimo se potrpežljivosti plebiscitne komisije, da mirno poslušajo nemške kverulante in da že ni pozvala tisočev in tisočev slovenskih beguncev in jih izprašala, zakaj so zbežali goli in nagi iz pasu A, ko je bil še pod nemško upravo, da ni preiskala, kaj se je godilo s slovenskimi mučnikami, ki niso zbežali, da še ni povprašala slovenskih beguncev iz pasu B, zakaj se niso vrnili tja, kakor so se nemški begunci v pasu A. Da bi zamamili antantno komisijo, si kratkomalo izmišljujejo vesti, ki so brez vsake podlage. Tako n. pr. so objavile „Freie Stimmen“ sledečo izmišljeno vest iz Pliberka: „Še predno je došla plebiscitna komisija, so (Jugoslovani) razpravljali, kaj je napraviti, če bi Nemci (recte: nemškutarji) bili deležni enakopravnosti. Za ta slučaj je izjavil župnik Arnejc, da bodo Jugoslovani enega člana komisije ubili, nakar bo komisija preporno

ozemlje zapustila in se bo koroško vprašanje rešilo po tešinskem načinu.“ Ako si „Freie Stimmen“ upajo tako nesramno laž razširjati, s čim se-le nemške propalice sleparijo, kadar javnost nima kontrole! Kakor v nekdanji Avstriji: Moralno propadli in podkupljeni nemčurji so se na Dunaju izdajali za Slovence, da so podpirali farizejske podkupovalce, doma so pa na vsa usta kričali, da so Nemci. Zastopniki antantnih držav bi si morali roke umiti, ako se kdaj kateri spozabi, da takim moralnim propalicam poda roko.

Kaj poreče plebiscitna komisija na laži, ki jih trosijo nemški agitatorji iz Celovca v pasu A, da bodo italijanske čete zasedle pas A, da bi begali lahkoverne ljudi? Da bi prikrili teror, nasilstva, ki jih pripravljajo, v svojih listih vpijejo, da Slovenci s pretepi teroriziramo Nemce. Vsak pretep, ki bi ga Nemci izzvali, bi podtaknili potem Slovincem. Toda to si naj zapomnijo, da se od Nemcev in nemčurjev nikdar več ne bomo dali terorizirati. Še nobenemu mirnemu Nemcu, pa tudi ne nemčurju, se ni in se ne bo skrivil las. Kdor bo pa izzval pretep in teroriziral naše ljudi, bo odnesel, kar je iskal in naj stokrat plebiscitni komisiji nosi kazat krvave glave! Opozorjamo našo oblast, da ne umakne iz plebiscitnega ozemlja vojaštva, dokler plebiscitna komisija ne prevzame jamstva z vsemi moralnimi in materialnimi posledicami za red in mir.

Kakor potapljačji grabi za vsako rešino bilko, tako se Nemci v con B in nemškutarji v con A oprijemljejo vseh mogočih sredstev, predvsem laži, sleparije in s poizkušanjem terorja. Toda tokrat zaman, ker nismo več — tisočkrat hvala Bogu — v stari Avstriji! Nemški tlačani smo bili, pa ne bomo nikdar več! Naše zmage nam nihče in z nobenim sredstvom ne more več odnesti, tudi s silo, če bi hotel, ne. V tistem trenutku bi ga zlasal kot paglavca kralj Matjaž s svojo vojsko, ki bi žive duše na svetu ne vprašal, ali ima pravico braniti svoje ljudstvo!

Koroška naravna neoddeljiva enota.

Meje koroške dežele so, kakor kaže prvi pogled na zemljevid, popolnoma naravne in pričajo, da spada Koroška k jugoslovanskemu ozemlju. Široko razčlenjena veriga alpskih gora jo loči na severu od kompaktne celine od Nemcev obljude-nega ozemlja, proti vzhodni Štajerski stoji na straži dvojen pas neobljudenega pogorja, na zapadu pa jo delijo ledeniki in visoke skalnate škrebine od Tirolske in Italije. Samo na jugu je ozko karavansko gorovje presekano z obilimi prehodi in prelazi, ki so uporabni tudi po zimi in s pomočjo katerih je stopala naša dežela v vseh-zgodovinskih časih v stik s tujino. Drava in vsi v njo se zlivajoči dotoki stremijo skozi odprtino na južnovzhodni meji proti jugoslovanskemu jugovzhodu, da, nekatere vode si volijo kar same svobodno pot neposredno na jug. Zakon zemljepisne narave je tak, je bil vsikdar in mora biti po prirodni stvari vedno tak, da se ravna državna pripadnost vsake pokrajine po smeri, v kateri tečejo njene vode, koder kaže smer njih gorskih grebenov. In vse naše gore in doline govore z nedvomnim jezikom: „Koroška je nedeljiva enota; nič, prav nič, je ne veže na

Nemško Avstrijo, njena eksistenca počiva na ramenih južne države, Jugoslavije. Na jug, na Maribor, v Ljubljano—Trst in v Italijo vodijo tri naše najvažnejše železnice in v kratkem času se otvori skozi Železno Kaplo nova proga svetovnega pomena“.

In odkod se je Koroška naselila? Naši predniki so prišli od juga in vzhoda in se ustavili ob zidu turskega gorovja. Zasedli so Podjuno, Rožno in Ziljsko dolino ter Celovško kotlino, se naselili in zanesli poljedelstvo v neobljudene kraje. Šele stoletja pozneje so razdelili nemški grofje svoja gozdnata posestva v severni Koroški, ki pa še ni imela dandanašnjih meja, svojim valpetom in vojakom ter na ta način obljudili strme obronke severno od Spitala in pa Feldkirchna. Odtod teh par tisoč Nemcev v izgubljenih samotnih dolinah, ki slove po vsem svetu po svojem zaplankanem razumu, ker nam je bil slovenski jugovzhod redno odprt, je bil naš rod v neprestanem stiku s svojimi sorojaki in ni izgubil ne svojega jezika, ne svojega narodnega značaja, medtem ko je nepremagljiva vrsta gorskih sten na severu in zapadu omejevala ponemčevanje in odtujenje. Da ni naša Koroška od treh strani zavarovana pred nemškim navalom, davno bi že bila zadela naš rod usoda mnogoštevilnejših slovenskih plemen v severni in vzhodni Nemčiji, ki tvorijo sedaj jedro ponižanih Prusov. Vse kar imenuje Korošec svojo kulturo, je prišlo od jugovzhoda in juga v deželo. Odtod so došle koristne žitne rastline, rokodelstvo, trgovina in umetnost. Kamor sega ajda, kostanj in koroza, to je od pamtiveka jugoslovanska zemlja, nedeljiva, nerazcepljiva enota. Do Napoleonovih časov je pomenjalo potovanje na sever in zapad smrtonovarno podjetje, ako ga ni silila skrajna potreba, odtok in pritok življenja je odhajal in prihajal od juga.

Koroška je kmečka dežela. In kmečki stanovi morejo uspevati samo v državi, kjer so v veliki večini, kjer jim pripade po naravi političnega razvoja vsa državna moč v roke, to je, kjer potom svojih zastopnikov sami odločujejo o svojih davčnih dolžnostih, o upravi in sami postavljajo cene svojim pridelkom. Nemška Avstrija, ki je s svojimi 80% delavskega in uradniškega ljudstva čisto uradniško-industrijalna država, ne more nudit koroškemu poljedelstvu nobenega jamstva za vsaj borni obstoj. Skoz dolgo vrsto let še bo primoran medzavezniško-industrijalni parlament in vlada narekovati kmetu ceno njegovih pridelkov, rekvirirati žito in živino ter preizkušati njegovo potrpežljivost z vedno rastočimi davki. Ko pa izhodi mlada republička svoja otroška leta, bo nje kmet še večji siromak kakor prej, kajti tedaj bodo narekovali ceno njegovim pridelkom jugoslovanski poljedelci, ki bodo izvažali svoje žito v ves svet.

80 procentno, recimo večino prebivalstva v Jugoslaviji tvorijo srednji in mali kmetje, in vsak otrok že ve, vsak vrabec že čivka, da bode že koj po prihodnjih državnih volitvah vlada in s tem tudi njihova bodočnost v njih rokah. Jugoslavija bo po svojem bistvu država kmečke demokracije, kmečki večini prirojene zakonodaje. Iz tega sledi vendar samo eno: „Koroška s svojo poljedelsko večino je neoddeljiva, nerazdeljiva

„Nova domovina“ ali varani upi.

II.

(Konec.)

Kako je bilo mišljeno to izseljeniško gibanje in življenje v Braziliji, razkriva neko pismo, objavljeno v dunajskem listu „Neues Wiener Journal“ od 10. avgusta 1919. Tam beremo: Dežela Brazilija je krasna in nikomur ni treba stradati. Vsak izseljenec dobi v najem 20 ha zemlje, katero mora pa obdelovati. Seme, poljsko orodje in živila jim bode posodila država, seveda proti svoječasnemu obračunu. Nekaj časa hoče država skrbeti tudi za stanovanje. Prej pa, da bo dala država izseljencem zemljo za obdelovanje, se mora učiti poljskega dela pol leta pri kakem veleposestniku. (Nemški oficirji, učitelji in uradniki!!) Tudi se priporoča izseljencem, da se naj pred odhodom iz Evrope poroče in pripeljejo s seboj svoje žene, ker so pravne postave v Ameriki zelo stroge. Ako ima v Braziliji kdo znanje s kakim dekletom, ki še ni staro 21 let, jo mora takoj poročiti ali pa ga obsodijo v ječo. — To sporočilo iz Amerike je gotovo marsikaterega nemškega oficirja prestrašilo, a zapeljala ga je obljuba: „Zemlja je krasna in nikomur ni treba stradati.“ drugo, so mislili, se bode že napravilo, saj celo pes zna plavati, ako ga vržeš v vodo, akoravno se tega nikoli ni učil.

III.

In minulo je leto dni in nemški Avstrijci so postali bogatejši na enem spoznanju: da jim

tudi Amerika kruha dati ne more, ako se ne spreobrnejo. Upi, da bodo našli v Ameriki srečno bodočnost, so bili prazni. Nemcev vojna še ni izučila. Vedno žive še v tistem lažnjivem prepričanju, katerega je tako surovo izpovedal pred leti na velikem nemškem taboru v Celovcu znani patron vseh odpadnikov, poslanec Dobernik, z besedami: „Wir Deutsche sind ein Herrenvolk und zur Herrschaft müssen wir kommen.“ (Mi Nemci smo gosposki narod in do vlade moramo priti.) Mislili so, da Amerika komaj čaka na nje, da jih posadi kot svoje gospodarje k polni skledi. Brazilijanci so jih sicer ljubeznivo sprejeli, a jim takoj povedali, da ima Amerika kruha dovolj, a samo za tiste, ki znajo in hočejo delati. A ravno tega ti nemški izseljenci ne znajo in zato prihajajo od njih obupna poročila v nemških listih, da se jim smeji že celi svet. Dobil sem ravno v roke nov „Grazer Volksblatt“ od 5. avgusta tekočega leta in tam berem dobesedno:

Varani izseljenci.

„Hude novice prihajajo zadnje četrtletje iz Brazilije v Južni Ameriki. Nezadovoljnost prevaranih izseljencev postaja zmirom večja. K trpljenju izseljencev se pridružuje še zasmehovanje domačinov v Braziliji. Celo nemški Brazilijanci, ki so že mnogo let v novi domovini, o novodošlih rojakih ne vedo nič dobrega povedati. Tudi graški benediktinec P. Horn pripoveduje o grenki

usodi in splošnemu zasmehovanju, kateremu so izpostavljeni novodošli avstrijski Nemci. Ti gospodje ja niso vajeni dela na polju in se tega tudi nikdar ne bodo navadili. V nekem pismu, pisanem od izseljenca-oficirja po komaj enome-sečnem bivanju v Braziliji, stoji sledeče: „Razkačeni smo nad nevednim ravnanjem z nami, nad nezadostnimi pripravami, nad deli sužnjem (Sklavenarbeiten), katere moramo opravljati, in nad slabim plačilom; utrujeni in izmučeni smo mnogoteri zapustili polje in kolonije in se vrnili v mesto San Paolo, kjer smo sprejeli vsakršno delo, katerokoli smo dobili. Eni čedijo žlice, vilice in nože po hotelih, drugi umivajo posode po hotelskih kuhinjah, tretji delajo po tovarnah, četrtri so sluge itd., povsod pri vsakem delu najdete avstrijske izseljence. Mi smo bili slabo poučeni in ogoljufani in smo nasedli neodpustljivemu zapeljevanju. Zakaj nam niso razmer prav opisali, zakaj so nam obljubljali raj na zemlji?“

„Deutsche Zeitung“ porabi to priložnost, da ostro kritizira društvo „Novo domovino“ in napoveduje, da bodo uprizoriteljji toženi pred sodnijo radi goljufije.

In tako opisujejo graški in dunajski list avstrijske izseljence in „Grazer Volksblatt“ pravi, da so se ti Avstrijci čudili ob prihodu v Ameriko, ko niso našli dežele polne pitanih prašičev, katere bi bilo treba samo loviti, kakor se lovijo meseca maja pri nas hrošči.

pokrajina in njeno zgodovinsko mesto edino v okvirju velike Jugoslavije, velike žitnice za Čehoslovaško republiko, Avstrijo, Grško, Francijo in večno lačno Italijo". Na drugi strani pa pozna razvoj in bodočnost koroške industrije in obrti samo eno parolo: „Nikar ne trgajmo nerazdeljive Koroške od njene gospodarske in zemljepisne pripadnosti, ne puščajmo skonkurirati naše industrije v sigurnem polom od nemškega židovskega kapitala“. Srbija, Črnagora, Macedonija, evo idealna tržišča za naše izdelke, evo vrelca trajnega blagostanja.

Končno pa: v politiki se pravi vse predvideti, preduk ceniti. Avstrija kot država življenja ni zmožna. To so spoznali in povedali že nešteto krat njene vlade in njeni najboljši politiki. Prej ali slej se bode pridružila Nemčiji. In to pomeni v dosledni dobi novo vojno, novo klanje, novo lakoto, nov polom. Nemčija pripravljala maščevanje. Napasti hoče Francijo. Leta 1940, so izračunili njeni generali, da se mora to zgoditi. Mi pa nočemo žrtvovati naše lepe Koroške novi bedi in poniževanju. Silne, vojnoopremljene Jugoslavije se boje vsi njeni sosedi. To je porok miru in neoviranega razvoja v rastočem blagostanju vsakega in vseh.

Zgodovinska ura je napočila. Ne razdelujmo Koroške! Naj ostane Korošcem, ki vedo kje leži njena srečna bodočnost. Da ne pri Nemški Avstriji, ki bi jo prav rada prodala za par sto vagonov moke, to se razume.

Glasovanje.

Razglas o izkaznicah, potovanju in zastavah.

Vsled sklepa medzavezniške plebiscitne komisije se bo po 10. septembru 1920 zahtevalo od vseh oseb, ki redno prebivajo v plebiscitnem ozemlju, da nosijo pri sebi osebne izkaznice o njih identiteti. Tudi otroci od 10. leta naprej jih bodo morali imeti.

Take izkaznice izgotove občinski uradi prebivalcem občine, jih pošljejo nato okrajnemu glavarstvu, ki pritisne nanje uradni pečat ter jih izroči pristojnemu okrajnemu svetu (district council). Okrajni svet tudi pritisne svoj uradni pečat ter jih pošlje občinskemu uradu, da jih izroče naslovljenecem. Ti morajo imeti tako izgotovljene izkaznice na vsak način do 10. septembra 1920 ter jih nositi s seboj vselej in povsod.

Poudarja se izrecno:

- Da osebne izkaznice niso potni listi;
- da osebne izkaznice morajo pečatiti okrajni sveti (District Councils), ki jih je postavila medzavezniška plebiscitna komisija;
- da osebam, ki izpremene prebivališče iz enega glasovalnega okraja v drugega, v teku dveh dneh pritisne na osebno izkaznico svoj uradni pečat okrajni svet, v čigar okraj je oseba dospela. Za „izpremeno prebivališča“ se smatra že, če je kdo odsoten od doma samo tri dni;
- da okrajni sveti, ako smatrajo koga za nevršnega, to pripomnijo na zadnjo stran osebne izkaznice.

Glede oseb, ki hočejo potovati iz kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev ali iz Avstrije v pas II. ali I., se zahteva, da dajo vidirati svoje potne

Razočaranje je hudo. Upali so, da bodo v Ameriki našli avstrijske Slovane, kateri jim bodo opravljali dela in katere bi samo komandirali, pa kako so se motili. Noben nemški učenjak si pač zdaj ne bode upal več pisati v svojih knjigah, kar so pisali še med vojno: „Mi Nemci smo boljši narod, in navadnih del ne moremo opravljati. Zato si moramo podjarmiti druge narode, kakor so to že delali naši očetje, da nam ti opravljajo razna nizka dela, katera se za Nemca ne spodobe.“ Takrat si pač noben teh nemških nadutežev ni mogel misliti, da bodo nemški oficirji in uradniki opravljali „suženjska“ dela in pomivati po ameriških hotelih posode in snažiti žlice, vilice in nože teh zaničevanih narodov.

IV.

Tudi ti koroško ljudstvo si boš zbralo v prihodnjih dneh svojo novo domovino: Jugoslavijo ali Nemško Avstrijo. Ako hočeš, da bodo tvoji otroci in mogoče še ti sam šel z nemškimi Avstrijci prosit kruha v Ameriko, tedaj se odloči za Nemško Avstrijo. Ako hočeš, da bodo v tvojih uradih in šolah in tudi v župniščih sedeli tujci, mestni otroci z Dunaja in Gradca in Bog ve od kod še, in tvoji otroci opravljali samo najtežavnejša dela in se potikali križem sveta, tedaj glasuj za Avstrijo!

Ako pa hočeš, da ostane tvoj rod na svoji zemlji svoj gospod, da najdejo tvoji otroci v svoji državi dela in jela, izberi si Jugoslavijo. Ne pozabi, kako težko je bilo v stari Avstriji

liste po delegatu kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev v plebiscitni komisiji, čigar urad je v hotelu Kaiser v Celovcu, ako hočejo potovati v pas I., odnosno po avstrijskem delegatu, ki ima svoj urad v hotelu Moser v Celovcu, ako hočejo potovati v pas II.

Medzavezniška plebiscitna komisija je nadalje sklenila, da se po 10. septembru 1920 ne sme razobešati ali uporabljati nikakih zastav katerekoli vrste v celovškem plebiscitnem ozemlju, izvzemši zastav, ki jih uporabljajo člani komisije.

Edino mali znaki, ki jih bo kdo nosil na sebi, bodo dovoljeni.

Iz cone B.

Št. Jakob pri Celovcu. (Nemška kultura.) V Št. Jakobu pri Celovcu se je v avtomobilu vozila antantna misija. Vsi nemškutarski in nemški pobalini so čakali na avto in ko se približa, so kričali: „Wo ist Stan, wo ist Stan“ ter je zalučal Waldhauserjev fant kamen vanj in zadel francoskega oficirja v oko. Ko se je avto hitro ustavil, je zakričal: „Jetzt bleibt der Teufel noch stehen“ in zbežal skozi pokopališče na dom, kjer so ga pa le izsledili. Sedaj so na lastnem očesu videli in čutili nemško kulturo tudi na Koroškem. Vidi se pa tudi, kako nemškutarski učitelj Kofler vzgaja mladino ob glavni cesti pri Celovcu. Treba bo, da bo antantna misija še poseben pozor obrnila na Koflerjevo družal, kajti dan na dan se čujejo grožnje iz tamošnje nemškutarije proti našim ljudem.

Politični pregled.

Naša država.

Minister za konstituanto.

Dr. Mušicki se je zahvalil za mandat ministra konstituante. Minister za konstituanto je postal dr. Lazar Marković, glavni urednik „Samouprave“ in vseučilišni profesor.

Balkanska zveza?

Take Jonescu je izjavil, da je od Bolgarske dobil ponudbo za zblizanje. Romunsko časopisje upa, da se bo osnovala balkanska zveza, kateri bi pristopila še Čehoslovaška in eventuelno tudi Nemška Avstrija.

Liga narodov

bo obveščena o zvezi Jugoslavije s Čehoslovaško.

Naš poslanik v Budimpešti

je postal dr. Milan Milojević. On je že prišel iz Haaga v domovino.

Občinske volitve v Srbiji

so se vršile 22. avgusta 1920. V notranjosti dežele so dobili radikalci večino. V Belgradu so komunisti dobili 3622 glasov, radikalci 2726, demokrati 2726, republikanci 643 glasov. Komunisti bodo imeli 30, radikalci 8, demokrati 6 in republikanci 1 odborniško mesto. Župan bo komunist. A čakali bodo, če bodo komunisti hoteli priseči. Po tem se bo ravnal tudi ministrski svet.

spraviti sinove priprostih starišev do boljšega kruha, posebno, ako niso hoteli zatajiti svoje matere. Koliko jih je ravno radi te ljubezni moralo zapustiti domačo zemljo; kot uradniki so se potikali Bog ve kje po Avstriji, kot učitelji pa gor na Nemškem Koroškem na najtežavnejših postajah. Kako bi se jim še le godilo v Nemški Avstriji, kjer že itak ne vejo kam s svojimi ljudmi, si lahko predstavljajo. Vse sinove slovenske Koroške pa je Jugoslavija poklicala nazaj in jih nastavila na domači zemlji. Vem, da jih je premalo, ker vsakdo izmed nas ve, kako težko je bilo koroškemu Slovincu študirati v stari Avstriji, ki je imela najboljša mesta samo za svoje ljubljence — Nemce. Ker primanjkuje zato pri nas še domačinov, je morala država nastaviti nekaj naših državljanov iz Kranjske in Štajerske. Da ti eden ali drugi izmed teh ne ugaja in se spodtikaš nad njegovim življenjem, čutim in obžalujem jaz ravno tako kakor ti, a bodi prepričan, da bode Jugoslavija tvoji upravičeni pritožbi brez obotavljanja ustregla, ker v Jugoslaviji je država ti in ne kakšna gospoda ali grofi. Država naša ti je, koroško ljudstvo, tudi takoj ustanovila v Velikovcu gimnazijo in učiteljšišče, da bi se v teh šolah izsolali tvoji otroci, ki bodo potem mogli prevzeti vsa mesta po uradih in šolah jugoslovanske Koroške.

Zato, narod, ako imaš rad svoj rod in svojo dečo, ne pahni jo v nesrečo, ne pahni je v trpljenje in v revščino, ne izročaj je Nemški Avstriji. —v—

Poljska.

Poljska vojska pod vodstvom Pilsndskega nadaljuje protiofenzivo v širini 100 kilometrov fronte. Boljševiki so imeli velike izgube. V Varšavi vlada pravo slavlje, vsi zvonovi zvone, ker se splošno veruje, da je mesto rešeno. Zavezniški oficirji, ki so obhodili fronto, so izjavili, da še nikoli niso videli tako krvavo bojno polje. Smatra se, da je zveza z Gdanskim varna. Tako je ostala Varšava za nekaj časa varna pred boljševiki. V Minsku se pa vršijo mirovni razgovori Poljakov z ruskimi boljševiki, ki povoljno potekajo. V najvažnejših vprašanjih je prišlo že do sporazuma. — Ruske čete so bile vržene 40 kilometrov od Varšave. Štiri boljševiške divizije so popolnoma uničene. — Poljska vojska je zasedla Hlavo, Ostrolenko, Lomžo in Bialjestok. General Sikorski je ujel 20.000 boljševikov. Ujeli so generalni štab boljševiške vojske in imajo 18.000 ujetnikov. Na jugu so premagali boljševiško vojsko pri Nikolajevsku.

Dnevne vesti.

Izjava. V „Miru“ št. 43 od 21. avg. 1920 je bilo priobčeno pismo na naslov Glantschnig, v katerem me Steinacher na predlog okr. gozdarja Stucka imenuje nemškega zaupnika za Zgornje in Spodnje Trušnje. Izjavljam, da nisem s Stuckom nikdar govoril o tem in odklanjam z vso odločnostjo, da bi me spravljali kdo v kako zvezo z nemčurji. Sem Slovenec in hočem tak tudi ostati. Živela jugoslovanska Koroška!

Rupert Schuster l. r.

Kruh nasiti človeka, ne pa prazna beseda. Mladi, nikdar siti želodec študenta je pri tujih ljudeh vedno obsojen na stradanje. To je stara stvar. Da pa to stradanje vendar izgleda na zunaj utemeljeno, so si učeni ljudje izmislili izrek: Plenus venter non studet libenter (s polnim želodcem je težko študirati). V nekem zavodu je blestel ta izrek nad vrati, ki so skozi nje hodili dijaki trikrat na dan k jedi in od jedi. Toda dorusla je med njimi brijtna glavica. Priučila se je že toliko latinščine, da je mogla razumeti, kaj ta napis pomeni, posebno ker se skozi vrata ni vrnila nikoli sitega želodca. In glejte, dečko se nekega dne popne nad vrata, pa napiše preko latinskega izreka naš stari resnični pregovor: Prazen žakelj ne stoji po koncu. — Korošci, kakšnega mnenja ste vi o tem vprašanju? Nemci hočejo, da se kakor oni stradajoči študenti tudi vi čutite na videz site in napitane že od golih, praznih nemških fraz!

Dopisi.

Velikovški okraj.

v Žitaravas. (Südslavische Gewalt-herrschaft.) Bolj kot Egipčani za časa deset nezgod kričijo danes Nemci in nemčurji, kako jugoslovanska uprava preganja vse, kar je nemškega. Da temu ni tako, navedem en dokaz tudi iz naše občine. Na postaji Miklavc je v službi še zmiraj postajenačelnik Alojz Puntigam, doma iz Gornje Štajerske, človek, ki niti sam niti kdo od njegove družine ne zna besede slovensko, torej pristen Nемеc. On nikdar ne pride v slovensko družbo k našim prireditvam ali enako; nasprotno on je strogo nemškega mišljenja, o čemer je tudi vsak prepričan, da bo glasoval za Nemško Avstrijo. Pa ima pred našo upravo vendar mir. Zakaj? Zato, ker ni kakor večina drugih privandrancev, ki gledajo domačine Slovence za manj vredne in iščejo povsod priliko gospodovati nad njimi, oziroma imeti nas za sužnje. Nauk: „Z Nemci je mogoče govoriti, z nemčurji ne!“

v Pliberk. Očrniti nas hočejo pri plebiscitni podkomisiji razni brezznačajni nemčurji. Pisali so ji grozilno pismo in ga zdaj podtikujejo Slovincem. Nemci so res neumni, mislijo, da se bo komisija kar zbalala anonimnih pisem, to je pisem, ki nimajo podpisa. Pliberški dopisnik poroča v „Klagenfurter Zeitung“ (20. avg.) strašno vest: „Za bližnji čas je naročenih 600 fantov in mož v Pliberk, da bi vse, kar je nemškega, uničili in mesto eventuelno zažgali...“ Kako smo se smejali! Ko so enkrat slovenski fantje odkupili pliberški fakinaži korajžo, se vse pliberško „nemštvo“ treslo strahu in piše obupne klice v svoje liste, da bi se jih pač usmilila antanta in poslala seveda laške vojake v njihovo varstvo. Nekaj pa povemo tem pliberškim strahopetnežem, katerim je strah res že možgane skisal: Kar je v resnici nemškega v Pliberku, to uničijo lahko šesteri fantje, ni jih treba 600! Pravim Nemcem, ki hočejo živeti v miru z nami, noben Slovenec ne bo storil nič hudega. Z nemčurji si pa noben naših fantov noče svojih poštenih rok omadeževati. Gospodje antantne komisije pa so že več videli in

več izkusili, kakor pa da bi verjeli vašim oslarijam. — Nadalje trdi dopisnik, da Jugoslovani zmerjajo antantno komisijo ter ji dajejo razne nečastne priimke. Ali morda hoče, da bi mi tudi javno povedali, kako nemčurji govore o komisiji, ki ni ugodila vsem njihovim zahtevam? „Kacel-maher“ še nobeden Slovenec ni rekel! Mi komisiji zaupamo, ker ne zahtevamo drugega, kakor pravice. Ako pa se glasovanje vrši pravično, bomo sijajno zmagali. Nemčurjem pa tudi komisije cellega sveta ne morejo dati večine!

v Pliberk. Iz ruskega njetništva se je vrnil z jugoslovanskimi legijonarji preko Dubrovnika Ludvik Herbst, sin tukajšnjega lekarnarja. Več let ni bilo o njem poročila in roditelji skoro niso imeli več upanja, da bi se jim sin povrnil. Tako se bo marsikateri naših ljudi še povrnili, o katerem svojci ne dobe nobenih poročil!

v Suha. V nedeljo smo se enkrat pošteno nasmejali. Na šolskem odru se je uprizorilo dve igri: „Pri gospodi“ in „Nemški ne znajo“. Obe igri so domači suški igralci naravnost izborno uprizorili. Mojca in kuharica ter gospodična frajla Tekla, nervozna gnadlova gospa in miroljubna gospa inšpektor so igralce večinoma prvič, a tako dobro, da so nas poslušalce naravnost presenetile, zabavale in ob enem poučile, da ne tiči pravo znanje samo v glavi, ampak tudi v rokah in se mora pridnega človeka spoštovati. „Nemški ne znajo“ pa so igrali Rezika, becirkomedinar in poštni sel ter župan s trojnimi nemškutarskimi učenjaki Jožeta, Toneja in Janeza z ženinom Krivcem ter poročnikom tako dobro, da smo se jim krivili od smeha. Stal sem v bližini trdne slovenske kmetke korenine, ki je rekel: Ja res je, tako znajo samo nemčurji farbatati poštenjake. Na občno željo bodo še večkrat nastopili. Videlo se je pač, da Slovenci tudi na Suhi znajo nekaj napraviti, čeravno je učitelj Petschnig vedno trdil, da so na Suhi sami trotni. Pa tudi tukaj se more reči, kakor je človek sam, tako misli o drugih.

v Globasnica. V nedeljo, dne 15. avgusta, imelo je tukajšnje Žensko društvo poučno-zabavni sestanek, katerega se je udeležilo zelo častno število članic, ki so z pozornim zanimanjem sledile lepo zasnovanemu govoru g. poštarja Ravniharja, koji je došel semkaj kot delegirani gost Zveze. Govoril je nad petčetr ure in pokazal s svojimi prikupljivimi izvajanji, kako temeljito obvlada vsa vprašanja, ki se tičejo nalog ženstva v socialnem življenju, še bolj pa lastnosti in kreposti, ki naj ga odlikujejo v vlogah narodnozavednih družic, dobrih mater, vzglednih gospodinjav v vrlih Slovenk, ki bodo umele povodom plebiscita doprinesti dokaze, kako se čuva čast in pravica rodne nam koroške zemlje. Takih hvalevrednih in plodonosnih predavanj, ki množe naše vrste s pristopi novih družtvenic — (sedaj nas je že 210) — si želimo prav pogostokrat, vsled česar kličemo c. govorniku: „Na ponovno in skorajšno svidenje!“

v Žvabek. Naši grajščaki, pristni češko-slovaški državljani, so cel dan na konju s poštamami za Herbsta. Žvabeška pošta se bi prav lahko opravljalala potom grajščakovih hčer, ki bi se jim prav škala taka torba. Mislimo, da jo pa še dobijo za daljšo rajžo.

Boroveljski okraj.

b Kotmara ves. Te dni je kupil Šimen P. preslico za gepl pri Prošu v Celovcu. Plačal je zanjo 550 kron. Naenkrat pa ga vpraša Proš, če je „ein Deutscher“. Šimen mu odgovori, da je Nemec, ker je upal, da dobi preslico ceneje. To se sicer ni zgodilo, pač pa mu je Proš naredil račun samo na 80 K, da ga naj kaže tu zunaj okoli in hvali Nemško Avstrijo, kako je tam vse po ceni. Tako švindlajo Celovčani povsod. Ošvindlali so nas že velikokrat, za plebiscit pa nas ne bodo.

b Hodiše. Pravijo, da so imeli nemškutarji pri Dvorniku svoj sestanek. Skoraj ne verjamemo. Ako se pa prepričamo, da je to res, jim bomo zažvižgali, da se bo v Sele slišalo.

b Hodiše. S silo boče naš Rjavčnik vreči iz stanovanja učitelja Bitenca, ki je dolgo časa kot junak na fronti branil naše domove. Prejšnja neprijetna nemška učiteljica pa je smela nemoteno tam stanovati. Splošno spoštovanega učitelja Bitenca pa hočejo vreči na cesto. To so poštenjaki! Fuj!

b Sveče. Naš Buti je nekdanj streljal zece (relnov sploh ni videl, ker so se ga preveč bali), ko pa je videl, da to ne nese, se je posvetil aktivnemu delu za Nemško Avstrijo. Buti vrši dela krščanskega usmiljenja, ker pomaga tistemu, ki je potreben. On i Nemška Avstrija stojita med seboj v tako ozkem razmerju, da si sploh ne moremo misliti eno brez drugega. Imata oba bojevito prošlost i zato tičita oba do grla v dolgovi. Treba je misliti, kako se tega bremena otresti.

Rešitev ni posebno zamotana. Od celovških purgarjav sprejema Buti svote, prisluzene večinoma od nemških kmetov i delavcev, da bo plačal svoj dolg, a on bo kot protiuslugo nalovil nemčurjskih „gimplnov“, ki bodo najprej glasovali za Nemško Avstrijo, a potem pomagali plačevati velikanske dayke. A kako on vendar lovi tiste „gimpelne“, saj je po „poklicu le jager za zece in vrane“? Čujte i strmite! Skoro ni verjetno, a res je, da vabi naše ljudi s petrolejem ali s „smrdljivim volijam“, kakor pravijo nekateri stari Svečani. Pa ne boš nas zvalil, Hanza, ker vemo, da se more tvoja Nemška Avstrija ponašati edinole z granatami i bombami in morda tudi z razolijam, a ne s petrolejem, ki ga mora dražje plačevati tujim državam nego mi, ker je njena valuta padla na psa. S tem nič ne boš pridobil Nemcem, ker tistim, ki so deležni tvojih dobrot, tako že gori zadi vun tako živ nemčurjski ogenj, da ga ne ugasi drugo, kakor odločilna naša zmaga pri plebiscitu. Nasprotno množiš s tem tvojim početjem Celovcu dolgove, da boš lahko zadovoljen potem, ko boš jugoslovanski „bürger“. Boli te pa, dragi Buti, da se ti ne damo nafarbat. Kje je vendar duša pokojnega Vrbnikovega konja, ki je lansko leto tako ponižno vozil za tvoje četaše „municijon“, a je to potem plačal s svojim življenjem? Počiva na mačenski planini. Tisti bi ti morda verjel in ti bi lahko rekel, da si vsaj enega rešil iz jugoslovanskega morja. Sedanja pa je, čeravno „šiml“, že toliko brihten, da bi ti dal brco, ako bi se mu ti približal. Gotovo jetudi njemu znano, da je ta petrolej kupljen na takozvani „kredit“, kakor vse potrebe, ki jih dobiva Nemška Avstrija od svojih sosedov in dobrih stricev. Pa ti strici i sosedje je ne podpirajo iz dobrote, ampak le zato, ker nočejo imeti nobene odgovornosti, ako bi umrla ob njihovi strani. Ona je namreč že v zadnjih zdihljajih, a še je zmožna, da trga svojim državljanom košček od ust in ga daje nemčurjem v cono A. — Priporočljivo bi bilo, da bi tukaj obstal Vahov Lojz in nategnil svoje filozofične zmožnosti, da bi pogruntal, če to odgovarja načelom republike, ako se izroči takemu dragoceno blago, ki ga morajo plačevati davkoplačevalci, torej tudi proletarci iz Avstrije, da ga ta po svoji lastni volji deli med ničvredne nemškutarje. Nehote se nam vrine misel, da je Avstrija le na videz republika, kjer imajo vsi enako pravico, proletarci i bogatini. V resnici je ona še vedno zaščitnica grofov, baronov, birokratov in meštarjev, ki so si podobni vsi v tem, da trobijo v vsenemško trobento. Ako bi bila Avstrija republika v pravem pomenu besede, bi dala petrolej, če ga ima res za ljudstvo, Lojzu, da bi ga razdelil med potrebne, a ne med premožne nemčurske propalice. A žalibog, ta petrolej ni za resne namene tukaj, ampak le kot privlačna sila za plebiscit in se bo delil tudi le do plebiscita, potem pa bi prišel račun — gorje mu, ki bo moral plačevati...

b Radiše. Naš Huber je pač le tič. Kot odstavljen nadučitelj in postavljen občinski zastopnik Nemcev se je čutil popolnoma neranjivega kakor nemški Siegfried. Poln samozavesti je v Žrelec tituliral naše orožnike kar s čuši in trotni. Zato so ga pa povabili na orožniško postajo v varno posteljo. Pa glej ga hudirja! Zjutraj ni hotel iz postelje; in hajdi so ga vtaknili v prazne hlače, obuli mu čevlje ter dali kofeta. Stavil je 500 kron, da ga ne spravijo v Borovlje. Ko pa je špicbartl zarožljaj s ketno, je bil urno na vozu in hajdi v špekhamro. Huber pač še vedno misli na vojskine čase, ko je kot nemški valpet pestil naše kmetice, da so mu nosile masla, jaje, žita in druge take dobrine za gospode na celovškem okrajnem glavarstvu. Samo še do plebiscita ste pri nas, g. Huber in se boste naučili, kako se je treba pri nas v Jugoslaviji obnašati. Nemških manir pri nas ne poznamo več!

b Zrelec. Naš Lamplwirt je delal dobre kupčije čez črto, ko je bila še zaprta. Mesa je kar na cente spravljaj v Celovec, a za naše slovenske ljudi ga ni imel. Celovški gospodje dobijo pri njem klobase, tudi za na pot še povrh, a za Slovence jih nima. Sedaj ga jezi, da mora vsak imeti legitimacijo, ki prihaja iz Nemške Avstrije v njegovo gostilno. Pa Tonej si zna pomagati. Ko se pripelje angleški oficir, ga hitro naprosi, naj se vendar pusti Celovčane brez propustnice vsaj v gostilno. To bi bilo za oba dela boljše. Pa nebodigatreba. Anglež ga je prav po očetovsko podučil, naj se dobro drži policijske ure; naj nikomur ne daje preveč piti, in pijance naj ven pomeče. Svoje nemškutarske somišljenike naj pa poduči, da nikakor ne izzivajo Slovencev. Ker ga je antantin oficir smatral za zastopnika Nemcev, se je hudo razjaril in protestiral, da bi on bil tajčgesint. Je pač težko biti tajčgesint, ko mora poslušati take nauke. O joj, o joj.

Gospodarstvo.

Pšenica. V Somboru so cene pšenice 16. avg. bile 7:25 do 7:30 izpod prve roke. Mlini ne kupujejo za to ceno, toda kupei iz Dalmacije in Slovenije kupujejo pšenico in jo odpravljajo.

Ječmen kupujejo v Zemunu po 380 K.

Pivovarna „Union“ v Ljubljani je povijala glavnico od 3 na 6 milijonov kron.

Naše ladje. Novoustanovljena banka za pomorstvo na Sušaku (sedaj v Bakru) je kupila v Rotterdamu 2 ladji, vsako po 640 ton brutto-registra. Obe ladji ste na jadra in motor. Služili bosta za prevoz drv in lesa iz naše države na Francosko, v Španijo, Grško, Sirijo, Palestino, Egipt, Alžir, Tunis itd.

Les. V Bakru stoji ital. parobrod „Cadmea“ iz Beneškega, ki bo vozil naš les v Beyrouth v Sirijo. Grški parobrod „Fany“ in ena grška jadrnica bosta vozila les v Orient. Izvoz našega lesa je začel napredovati.

Avstrijske finance. Ker Avstrija nima nikakih novih dohodkov, pokriva avstrijski minister financ državne izdatke z banknotami emisijske banke. Samo za julij je natiskala emisijska banka za 180 milijonov bankovcev preveč. Največji del jih je izročila državi. Kam bo to sčasoma privedlo, to si lahko mislimo.

Italija ima 160 milijard vojnih dolgov. 50 milijard bo pokrila s tem, da bo zaplenila vojne dobičke. Dočim je dosegla živina v Italiji predvojno število, je žetev pšenice letos nedostatna. Uvoziti bo treba 60 milijonov centov pšenice. In izdatki države za razliko med nakupovalno in prodajalno ceno bodo znašali 5 do 7 milijard lir. Giolitti je reformiral dosedanja laški davčni sistem. Ki se je opiral pred vsem na neposredne davke. Tako je bilo monopol sol, šibice, tobak, po vojski je bil uveden monopol kave. Giolitti je prekinil z dosedanjimi nazori in bo izdal zakone, po katerih bodo v prvi vrsti obdačeni imoviti ljudje.

Žitno borzo so dne 10. avgusta ustanovili v Beogradu.

Tržne cene v Velikovcu

v sredo, dne 25. avgusta 1920.

	K	v
Živina (klavna), živa teža kg	—	—
Prasici za rejo, „ „ „ „ „ „	—	—
Pšenica „	9	—
Rž „	6—7	—
Oves „	3	—
Maslo „	—	—
Krompir „	2	—
Jabolka „	2	—
Hruške „	3	—
Česplje „	5—6	—
Kumare „	2	—
Fizol (sveži) „	2	—
Zelje (glava) „	2	—
Kokoši komad	30	—
Piščanci „	20	—

Promet je bil precej živahen.

Po sklepu lista.

Nemci so pogoreli.

Na „Kärntnertagu“ v Grebinju so Nemci sijajno pogoreli. Navzočih je bilo 5000 Slovencev in 1500 Nemcev in nemškutarjev. „Odpovedali so se zborovanju“, to se pravi, da si niso upali zborovati. Nas je kot listja in trave. Zmaga je naša! Živel jugoslovanski Grebinj!

Glasovanje

bo 10. oktobra! Vsi na delo!

Lastnik in izdajatelj: Gregor Einspieler, prošt v Tinjah.
Odgovorni urednik: Otmar Mihálek.
Tisk tiskarne Družbe sv. Mohorja v Prevaljah.

Kuharica ki se razume tudi na gospodinjstvo, išče službe k pošteni, krščanski družini, najraje v župnišče. Naslov pove upravništvo „Mira“.

Vzgojišče za deklice (internat)

v „Narodni šoli“ v Št. Rupertu pri Velikovcu

se priporoča p. n. slovenskim starišem. Sprojejo se deklice, ki hočejo obiskovati gimnazijo, učiteljšče ali meščansko šolo v Velikovcu, ljudskošolske učenke, ki hočejo obiskovati javno petrazredno dekliško šolo v „Narodni šoli“ in večje, šoli odrasle deklice, ki želijo obiskovati gospodinjstvo šolo v „Narodni šoli“. Začetek novega šolskega leta se bo pravočasno naznanil, na gospodinjstvi šoli se pa začne zimski tečaj dne 1. novembra 1920. Nadaljnja pojasnila dajejo šolske sestre v „Narodni šoli“ v Št. Rupertu pri Velikovcu.